

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

INFORMACIJA
O PROGRAMIMA PODRŠKE EVROPSKE UNIJE CRNOJ GORI ZA 2014. GODINU

Podgorica, decembar 2014.

Sadržaj

Sadržaj	4
Rezime	5
1. IPA I (2007-2013)	7
Komponenta I - Pomoć u procesu tranzicije i izgradnji institucija	7
<i>Tvining</i>	8
<i>Tajeks</i>	8
<i>Zapadnobalkanski investicijski okvir</i>	9
Komponenta II – Prekogranična saradnja	10
<i>Programi bilateralne prekogranične saradnje</i>	10
<i>IPA Jadranski prekogranični program</i>	11
<i>Transnacionalni programi saradnje</i>	11
Komponenta III (Regionalni razvoj) i Komponenta IV (Razvoj ljudskih resursa)	12
Komponenta V	13
Programi Evropske unije.....	13
2. IPA II (2014-2020).....	14
Zakonodavni okvir	14
Strategijski okvir.....	15
Sektorski planski dokumenti	17
IPA 2014.....	17
<i>Nacionalni program za 2014</i>	17
<i>Programi prekogranične i transnacionalne saradnje</i>	18
<i>Višekorisički program Ipe 2014</i>	23
<i>Instrument za civilno društvo i medije</i>	23
<i>Regionalni stambeni program</i>	23

Rezime

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je tokom 2014. nastavilo sa koordinacijom aktivnosti koje se odnose na Instrument pretpristupne podrške (Ipa), paralelno sprovodeći aktivnosti u vezi sa realizacijom projekata finansiranih iz sredstava finansijske perspektive 2007-2013 (Ipa I) i planiranjem sredstava koja će Crnoj Gori biti dostupna u okviru finansijske perspektive 2014-2020 (Ipa II).

U okviru **Komponente I (Pomoć u procesu tranzicije i izgradnji institucija)** od ukupno opredijeljenih sredstava za 2007, 2008, 2009 i 2010. godinu, do danas je ugovoreno preko 98%, a isplaćeno oko 95% sredstava. Od sredstava opredijeljenih za 2011, 2012 i 2013. ugovoreno je oko 66%, a isplaćeno oko 35% sredstava.

Tokom 2014. u okviru Komponente I Ipe u toku je bila realizacija 39 projekata, za čiju je realizaciju iz Ipe opredijeljeno ukupno 62,8 miliona EUR.

Kada je riječ o **Komponenti II (Prekogranična saradnja)** od ukupno opredijeljenih sredstava za 2007, 2008, 2009 i 2010. godinu, do danas je ugovoreno preko 87% sredstava, a isplaćeno oko 82% sredstava. Od sredstava opredijeljenih za 2011, 2012 i 2013. ugovoreno je 25%, a isplaćeno oko 17% sredstava.

Tokom 2014. u okviru Komponente II Ipe u toku je bila realizacija 98 projekata (od čega 30 u okviru bilateralnih prekograničnih programa, 48 u okviru IPA Jadranskog programa, 13 projekata u okviru programa Jugoistočna Evropa i 7 projekata u okviru Mediteranskog programa).

Pored toga, nastavljen je rad na ispunjavanju preduslova za indirektno upravljanje EU sredstvima, na osnovu čega je Evropska komisija donijela Odluku o prenosu prava upravljanja sredstvima za **Komponentu III (Regionalni razvoj)** 25. IV 2014, odnosno 29. VII 2014. za **Komponentu IV (Razvoj ljudskih resursa)**.

Što se tiče **Komponente V (Poljopivreda i ruralni razvoj)**, tokom 2014. godine aktivno se radilo na unapređenju procedura i dokumenta u cilju dobijanja nacionalne akreditacije. Nezavisna revizorska kuća (PWC) je krajem maja mjeseca pripremila finalni izvještaj u kojem su identifikovani nalazi visokog rizika, koji su se većinom odnosili na standarde ljudskih resursa. Tokom III i IV kvartala MPRR je intenzivno radilo na uklanjanju ovih nalaza i usklađivanju akreditacionog paketa za novi programski period (koje je uslovljeno donošenjem neophodne pravne osnove - Okvirnog i Sektorskog sporazuma za period 2014-2020).

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je, u saradnji s resornim ministarstvima i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, intenzivno radilo pripremi strateškog osnova za planiranje finansijskih sredstava koja će Crnoj Gori biti dostupna kroz Ipu II. **Indikativni strategijski dokument Crne Gore za Ipu 2014-2020**, kojim se definišu oblasti podrške za ovaj sedmogodišnji period, Evropska komisija je usvojila **18. VIII 2014**. Ovim dokumentom precizirano je da će Crnoj Gori u narednom sedmogodišnjem periodu biti na raspolaganju **270,5 miliona EUR bespovratne finansijske podrške**, što predstavlja povećanje od oko 10% u odnosu na prethodnu finansijsku perspektivu.

Kako bi se povećala ukupna efikasnost i djelotvornost pomoći Crnoj Gori, umjesto komponenti koje su bile glavna odlika Ipe I (2007-2013), za Ipu II (2014-2020) važiće sektorski pristup i to u osam definisanih sektora, koji su u skladu sa Strategijom proširenja EU, i to: **1) Demokratija i upravljanje; 2) Vladavina prava i temeljna prava; 3) Životna sredina i klimatska akcija; 4) Saobraćaj; 5) Konkurentnost i inovacije; 6) Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike; 7) Poljoprivreda i ruralni razvoj i 8) Regionalna i teritorijalna saradnja.**

Očekuje se da će, primjenom ovakvog pristupa, podrška u okviru Ipe II unaprijediti kapacitete nacionalnih institucija u smislu pripreme odgovarajućih strateških dokumenata, osigurati kvalitetnu sektorsku koordinaciju i bolje praćenje realizacije ovih strategija, kao i višegodišnje planiranje budžeta.

Kada je riječ o podršci regionalnim projektima, Evropska komisija je **30. VI 2014**, nakon konsultacija sa zemljama korisnicama, usvojila **Višekorisnički indikativni strategijski dokument (VISD)**, kojim se definišu prioriteti podrške za period 2014-2020.

Tokom 2014. rađeno je i na programiranju **Višekorisničkog programa Ipe 2014**, prema kojem će za horizontalnu podršku će biti izdvojeno 68,66 miliona EUR, za regionalne strukture i mreže 5,9 miliona EUR, za regionalnu investicijsku podršku 76,04 miliona EUR i za regionalnu i teritorijalnu saradnju 2 miliona EUR.

U okviru sektora Regionalna i teritorijalna saradnja, tokom 2014. pripremana su Operativna programska dokumenta za sljedeće **bilateralne, trilateralne i transnacionalne programe** u kojima će Crna Gora učestvovati u periodu 2014-2020:

- bilateralni program Bosna i Hercegovina-Crna Gora;
- bilateralni program Crna Gora-Albanija;
- bilateralni program Crna Gora-Kosovo;
- bilateralni program Srbija-Crna Gora;
- trilateralni program Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora;
- trilateralni program Italija-Albanija-Crna Gora;
- Dunavski transnacionalni program;
- Mediteranski transnacionalni program; i
- Jadransko-jonski transnacionalni program.

Operativna programska dokumenta za programe sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom i Srbijom su usvojene od strane EK **10. XII 2014**, dok je za program sa Kosovom konačna verzija Operativnog programskog dokumenta usvojena od strane EK **11. XII 2014**.

Za Mediteranski transnacionalni program i trilateralni program sa Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, Operativna programska dokumenta su dostavljena na razmatranje EK 26. IX

2014, odnosno 19. XII 2014, dok su za ostale programe Operativna programska dokumenta još uvijek u pripremi.

1. IPA I (2007-2013)

Komponenta I - Pomoć u procesu tranzicije i izgradnji institucija

U okviru Komponente I za programe 2007-2013, Evropska komisija je kroz 102 nacionalna projekta odobrila 165,17 miliona EUR bespovratne finansijske podrške. Nacionalno kofinansiranje za ove projekte (uključujući i zajmove međunarodnih finansijskih institucija) iznosi oko 100 miliona EUR, što u ukupnom iznosu čini projekte u vrijednosti preko 265 miliona EUR.¹

Ovi iznosi uključuju i doprinos za finansiranje horizontalnog projekta u oblasti nuklearne bezbjednosti i zaštite od zračenja, kao i programa TEMPUS i Erasmus Mundus.

Od ukupno opredijeljenih sredstava, po osnovu potpisanih finansijskih sporazuma, do decembra 2014. je ugovoreno 87,1%, a isplaćeno 74% sredstava.

Za pojedinačne godine status opredijeljenih/ugovorenih/isplaćenih sredstava je sljedeći:

Programska godina	Alocirano (EUR)	Ugovoreno (EUR)	Ugovoreno (%)	Isplaćeno (EUR)	Isplaćeno (%)
IPA 07	23.870.504,00	23.345.694,64	97,8	23.301.285,01	97,6
IPA 08	26.800.000,00	26.017.399,30	97,1	26.483.347,95	98,8
IPA 09	28.432.179,00	28.013.281,11	98,5	27.277.847,86	95,9
IPA 10	28.638.823,00	28.455.213,44	99,4	24.742.060,96	86,4
IPA 11	26.493.599,00	23.091.615,97	87,2	12.481.222,31	47,1
IPA 12 ²	17.804.779,00	11.163.236,63	62,7	5.468.668,86	30,7
IPA 13	13.131.056,00	3.716.437,17	28,3	2.475.952,01	18,9
UKUPNO:	165.170.940,00	143.802.877,26	87,1	122.230.384,96	74,0

Status opredijeljenih/ugovorenih/isplaćenih sredstava po programskim godinama

Tokom 2014. u okviru Komponente I Ipe u toku je bila realizacija 39 projekata, za čiju je realizaciju iz Ipe opredijeljeno ukupno 62,8 miliona EUR.

¹ Uključujući realokacije za IPARD

² Alokacije za 2012 i 2013 uključuju ukupne sume za ove godine, tj. iznose iz Nacionalnog programa za 2012 i 2013, Nacionalne programe za 2012 i 2013 dio II i dodatak na Nacionalni program 2013.

Tvining

Tokom 2014. u Crnoj Gori je realizovano/u toku **devet (9) projekta**, od čega je u toku realizacija četiri (4) projekta:

1. *Jačanje programa ruralnog razvoja kroz IPARD*, vrijednosti **1 milion EUR**. Korisnik projekta je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, a izabrani partneri u realizaciji su Holandija, Litvanija i Estonija;
2. *Podrška Revizorskom tijelu* (laki Tvining), vrijednosti **250.000 EUR**, korisnik projekta je Revizorsko tijelo, a partner u realizaciji je Holandija;
3. *Podrška Državnoj revizorskoj instituciji* (laki Tvining), vrijednosti **250.000 EUR**, korisnik projekta je Državna revizorska institucija, a partner u realizaciji je Litvanija;
4. *Jačanje kapaciteta Ministarstva unutrašnjih poslova za pripremu i uvođenje šengenskog zakonodavstva*, vrijednosti **1,13 miliona EUR**, korisnik projekta je Ministarstvo unutrašnjih poslova, a partneri u realizaciji su Austrija i Slovenija;

dok je završena realizacija pet (5) projekata:

5. *Unapređenje zaštite autorskih prava u Crnoj Gori* (laki Tvining), vrijednosti **250.000 EUR**. Korisnik projekta je Ministarstvo ekonomije (Zavod za intelektualnu svojinu), a partner u realizaciji je Danska;
6. *Jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva zdravlja u oblasti mentalnog zdravlja* (laki Tvining), vrijednosti **250.000 EUR**. Korisnik projekta je Ministarstvo zdravlja, a partner u realizaciji je Holandija;
7. *Jačanje administrativnih kapaciteta u informacionom društvu*, vrijednosti **500.000 EUR**. Korisnik projekta je Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, a partneri u realizaciji su Italija i Estonija;
8. *Podrška reformi pravosuđa*, vrijednosti **700.000 EUR**. Korisnik projekta je Ministarstvo pravde, a partneri u realizaciji su Njemačka i Holandija;
9. *Podrška crnogorskoj Operativnoj strukturi za Operativni program Razvoj ljudskih resursa 2012-2013* (laki Tvining), vrijednosti **250.000 EUR**. Korisnici projekta su Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo nauke i Ministarstvo finansija, a partner u realizaciji projekta je Litvanija.

Tajeks

Tokom 2014. Crnoj Gori je podršku pružilo ukupno **308 eksperata** angažovanih posredstvom Tajeks (TAIEX) instrumenta iz sljedećih država članica EU i EU institucija:

Država/ institucija	Broj eksperata	Država/ institucija	Broj eksperata	Država/ institucija	Broj eksperata
Austrija	9	Irska	3	Republika Češka	5

Država/ institucija	Broj eksperata	Država/ institucija	Broj eksperata	Država/ institucija	Broj eksperata
Belgija	11	Italija	28	Slovačka Republika	3
Bugarska	9	Latvija	2	Slovenija	70
Danska	1	Litvanija	1	Španija	8
Estonija	5	Mađarska	3	Švedska	1
Finska	4	Malta	8	Velika Britanija	7
Francuska	7	Njemačka	20	Savjet Evropske unije	1
Grčka	1	Poljska	7	Evropska komisija	5
Holandija	7	Portugal	8	EUROPOL	1
Hrvatska	65	Rumunija	8		
					Ukupno: 308

Eksperti angažovani posredstvom Tajeks instrumenta

Zapadnobalkanski investicijski okvir

Tokom 2014. nastavljeno je ili započeto sprovođenje **osam (8) projekata** koji se financiraju sredstvima Zapadnobalkanskog investicijskog okvira (ZIO) za koje je EU opredijelila 9,3 miliona EUR. Projekti imaju za cilj pripremu projektne dokumentacije za realizaciju projekata ukupne vrijednosti od oko 160 miliona EUR:

1. *Izrada glavnog projekta za centar za starije osobe u Pljevljima, vrijednosti **150.000 EUR**;*
2. *Tehnička dokumentacija za izgradnju regionalnih deponija u Crnoj Gori, vrijednosti **750.000 EUR**;*
3. *Rehabilitacija i izgradnja vodovodne i kanalizacione infrastrukture na sjeveru, vrijednosti **5.000.000 EUR**;*
4. *Toplifikacija opštine Kolašin na bazi biomase, vrijednosti **300.000 EUR**;*
5. *Tehnička podrška projektima vezanim za otpadne vode i vodosnabdijevanje u Crnoj Gori, vrijednosti **700.000 EUR**;*
6. *Rekonstrukcija glavnog vodovoda u Opštini Andrijevića, vrijednosti **400.000 EUR**;*
7. *Master plan razvoja gasovoda, vrijednosti **550.000 EUR**;*
8. *Unapređenje željezničke pruge Bar – Vrbnica, vrijednosti **1.000.000 EUR**.*

U Luksemburgu je 9. XII 2014. održan XI sastanak Upravnog odbora ZIO, koji je bio posvećen razmatranju napretka regionalnih inicijativa u oblasti transporta i energetike i odobravanju projektnih predloga koji su predloženi u okviru jedanaestog poziva za dostavljanje projekata i pripremanja za dvanaesti poziv u okviru ovog instrumenta.

Crnoj Gori je u okviru jedanaestog poziva za dostavljanje projekta pozitivno ocijenjen i odobren projekat *Priprema glavnog projekta i tenderske dokumentacije za put Plužine-Šćepan Polje* za čije će sprovođenje EU izdvojiti **3,5 miliona EUR**.

Komponenta II – Prekogranična saradnja

Tokom 2014. nastavljena je realizacija projekata u okviru osam bilateralnih i transnacionalnih programa u kojima Crna Gora učestvuje.

Programi bilateralne prekogranične saradnje

U okviru **Programa prekogranične saradnje Albanija – Crna Gora** realizovano je **deset (10) projekata**, od kojih tri (3) projekta iz Drugog poziva i sedam (7) projekata iz Trećeg poziva. Posmatrano po prioritetnim mjerama, pet projekata je bilo realizovano u okviru prioritetne mjere *Ekonomski razvoj s naglaskom na turizam*, tri projekta u okviru prioritetne mjere *Zaštita i unapređenje životne sredine* i dva projekta u okviru prioritetne mjere *Unapređenje društvene kohezije kroz projekte ljudi-ljudima*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **2.081.814,00 EUR**, dok nacionalno kofinansiranje iznosi **342.004 EUR**. Projektne aktivnosti su realizovane na teritoriji Glavnog grada Podgorica, Gradske opštine Tuzi, te opština Andrijevica, Bar, Berane, Cetinje, Gusinje, Plav i Ulcinj. Korisnici ovih projekata su: javne ustanove 54%, nevladine organizacije sa 25% i opštine 19%.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora** realizovano je ukupno **šest (6) projekata** finansiranih u okviru Drugog poziva. Dva projekta su realizovana u okviru prioritetne mjere *Inicijative za razvoj okoline u cilju zaštite, promocije i upravljanja prirodnim resursima*, dok su četiri realizovana u okviru prioritetne mjere *Inicijative usmjerene na prekogranični privredni razvoj sa naglaskom na turistički i ruralni razvoj*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **1.276.542,92 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **204.349,79 EUR**. Projekti su realizovani na teritoriji opština: Berane, Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Pljevlja, Plužine, Tivat i Žabljak. Kada je riječ o korisnicima, najčešće su zatupljene opštine su zastupljene (50%), zatim nevladine organizacije (33%) i razvojne agencije (16%).

U okviru **Prekograničnog programa Crna Gora – Kosovo**³ tokom 2014. je trajao Prvi poziv za dostavljanje prijedloga projekata za podršku ekonomskom, ekološkom i društvenom razvoju u prihvatljivim oblastima (poziv je otvoren 16. XII 2013, a zatvoren 25. III 2014.).

Ciljevi programa će biti ostvareni kroz sprovođenje projekata u okviru mjera: *Zaštita životne sredine, Održivi ekonomski razvoj i Socijalna kohezija i akcije „ljudi-ljudima“*. Tokom kampanje informisanja potencijalnih aplikanata za učešće u Prvom pozivu organizovana su tri (3) foruma za traženje partnera i četiri (4) informativne sesije u Crnoj Gori i na Kosovu, na kojima je učestvovalo je preko 500 zainteresovanih potencijalnih aplikanata.

³ Ova odluka je bez prejudiciranja statusa Kosova i u skladu je s Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244 i Mišljenjem suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova

Do isteka roka za predaju prijava primljeno je 48 aplikacija, nakon čega je otpočet postupak ocjenjivanja istih, koji će biti realizovan u dvije faze. Shodno usvojenom planu rada, informacije o prvom koraku ocjenjivanja projektnih aplikacija će biti dostupne u prvom kvartalu 2015.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Hrvatska – Crna Gora** realizovano je ukupno **sedam (7) projekata** iz Drugog poziva. Dva projekta su realizovana u okviru prioritetne mjere *Zajedničke akcije na zaštiti životne sredine, prirodnog i kulturnog nasljeđa*, tri projekta u okviru prioritetne mjere *Zajednički turistički i kulturni prostor* i dva u okviru prioritetne mjere *Mali prekogranični projekti razvoja zajednica*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **1.436.952,74 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **227.753,48 EUR**. Projekti su realizovani na teritoriji opština: Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor, Prijestonica Cetinje, Tivat i Ulcinj. Kada su u pitanju korisnici, opštine su zastupljene sa 42%, nevladine organizacije sa 21,05%, sportski klubovi sa 15,80%, državne institucije sa 10,53%, a naučne ustanove i međunarodne organizacije sa po 5,26%.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora** realizovano je ukupno **sedam (7) projekata** finansiranih u okviru Drugog poziva, kroz programsku Mjeru *Poboljšanje produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih, ruralnih, kulturnih i prirodnih resursa prekogranične oblasti*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **1.505.539,18 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **263.705,09 EUR**. Aktivnosti projekata sprovode se na teritoriji opština: Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Plav, Pljevlja i Plužine.

Kada su u pitanju korisnici, nevladine organizacije su zastupljene sa 42,86%, javne institucije 14,29%, lokalne samouprave 14,29%, ministarstva 14,29% i zdravstvene ustanove sa 14,29%.

IPA Jadranski prekogranični program

U okviru **IPA Jadranskog prekograničnog programa** realizovano je **48 projekata**, kroz prioritete: *Ekonomska, socijalna i institucionalna saradnja, Zaštita prirodnih i kulturnih resursa i prevencija rizika, Dostupnost i mreže*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **13.461.249 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **2.019.187 EUR**. Kada su u pitanju korisnici, državne institucije su zastupljene sa 52%, opštine 24%, naučne ustanove 17%, nevladine organizacije 5% i privatni sektor 2%.

Transnacionalni programi saradnje

U okviru transnacionalnog programa **Jugoistočna Evropa** tokom prve polovine 2014. završena je realizacija projekata koji su bili odobreni u okviru Drugog poziva za projekte i nastavljena realizacija projekata odobrenih u okviru Trećeg i Četvrtog poziva za projekte, što čini ukupno **trinaest (13) projekata**. Projekti u kojima učestvuju crnogorski partneri se realizuju u okviru četiri programska prioriteta, i to: *Razvijanje inovativnih pristupa i preduzetništva, Zaštita i unapređenje životne sredine, Unapređenje dostupnosti i Razvoj transnacionalne saradnje potrebne za održivi rast područja*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **1.501.117,64 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **223.873,08 EUR**. Kada je riječ o korisnicima, najčešće su zastupljene državne

institucije (33%) i opštine (28%), zatim naučne ustanove (17%) i akcionarska društva 17% i nevladine organizacije (5%).

Kada je riječ o transnacionalnom **Mediterranskom programu** tokom prve polovine 2014. završen je projekat koji je odobren u okviru Trećeg poziva za projekte, dok su sa sprovođenjem aktivnosti nastavili projekti odobreni u okviru dva strateška i dva ciljana poziva za projekte, što je ukupno **sedam (7) projekata**. Projekti u kojima učestvuju crnogorski partneri se odnose na dva programska Prioriteta i to *Zaštita prirodne sredine i unapređenje održivog teritorijalnog razvoja i Povećanje mobilnosti i dostupnosti teritorija*.

Ukupna vrijednost projekata u Crnoj Gori je **714.266,99 EUR**, dok je nacionalno kofinansiranje **107.707,95 EUR**. Kada su u pitanju korisnici opštine čine 43% ukupnog broja korisnika, nakon čega slijede naučne ustanove (29%), državne institucije (14%) i privatni sektor (14%).

Komponenta III (Regionalni razvoj) i Komponenta IV (Razvoj ljudskih resursa)

U okviru pripreme za indirektno upravljanje sredstvima EU, koje podrazumijeva prenošenje ovlašćenja za upravljanje sredstvima s EK na državu korisnicu, Evropska komisija je odlukom od 25. IV 2014. prenijela ovlašćenje za upravljanje sredstvima **Komponente III Ipe - Regionalni razvoj** na strukture formirane u Crnoj Gori.

Potpisivanjem Finansijskog sporazuma između Evropske komisije i Crne Gore dana 5. XII 2014. ispunjeni su svi preduslovi za početak implementacije sljedećih projekata koji će biti finansirani u okviru ove komponente:

1. *Unapređenje vodosnadbijevanja i izgradnja dijela kanalizacione mreže i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Berane* (Ipa sredstva 7,45 miliona EUR);
2. *Rehabilitacija nesanitarne deponije Ćafe u Baru* (Ipa sredstva 3,06 miliona EUR);
3. *Rehabilitacija nesanitarne deponije Vrtijeljka na Cetinju* (Ipa 0,76 miliona EUR);
4. *Uklanjanje postojeće, nabavka i instalacija nove elektrovučne podstanice Trebešica* (Ipa sredstva 3,06 miliona EUR);
5. *Rehabilitacija 12 velikih kosina na pruzi Bar-Beograd* (Ipa sredstva 4,5 miliona EUR);
6. *Tehnička podrška* (Ipa sredstva 1,3 miliona EUR).

Evropska komisija je Odlukom od 28. VII 2014. prenijela ovlašćenje za upravljanje sredstvima **Komponente IV - Razvoj ljudskih resursa** na strukture formirane u Crnoj Gori. Potpisivanjem Finansijskog sporazuma 5. XII 2014. ispunjeni su svi preduslovi neophodni za realizaciju sljedećih planiranih mjera ukupne vrijednosti 6,56 miliona EUR (od čega doprinos EU tj. Ipa sredstva iznose 5,58 miliona EUR, dok nacionalno kofinansiranje iznosi 0,98 miliona EUR):

1. *Podrška sprovođenju najdjelotvornijih mjera tržišta rada za kvalitet radne snage i zapošljavanje* (Ipa sredstva 1.954.050 EUR);

2. *Podrška unapređenju uslova za razvoj kvalifikacija u stručnom obrazovanju i osposobljavanju* (Ipa sredstva 977.025 EUR),
3. *Podrška unapređenju inovativnih kapaciteta visokog obrazovanja, istraživanja i privrede* (Ipa sredstva 977.025 EUR);
4. *Podrška većem pristupu tržištu rada licima sa invaliditetom i pripadnicima RAE populacije* (Ipa sredstva 1.116.600 EUR);
5. *Podrška razvoju okvira za projektnu strukturu* (Ipa sredstva 254.150 EUR);
6. *Podrška Operativnoj strukturi u sprovođenju Operativnog programa* (Ipa sredstva 303.300 EUR).

Komponenta V

U okviru **Komponente V – Poljoprivreda i ruralni razvoj**, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je nastavilo rad na unapređivanju finansijske i upravljačke kontrole, u skladu sa preporukama misija revizora koji su u prethodnom periodu boravili u Crnoj Gori.

Kroz projekat *Jačanje kapaciteta za sprovođenje Programa ruralnog razvoja u okviru Ipada*, sprovedeno je više misija koje su za cilj imale reviziju pravnog okvira, unapređenje i kompletiranje Priručnika o procedurama. Glavni cilj većine sprovedenih misija je bilo jačanje kapaciteta koji se tiču sprovođenja specifičnih zahtjeva u vezi sa akreditacijom V komponente Ipe.

Aktivno se radi na pripremi **programa Ipard II**, sa ciljem da nacrt programa bude završen do kraja 2014. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je odabralo *ex ante* evaluatora čija misija je planirana za sredinu januara 2015. Nakon dobijanja izvještaja evaluatora, nalazi će biti uvršteni u nacrt Programa.

Programi Evropske unije

Tokom 2014. potpisani su Međunarodni sporazumi kojima se reguliše učešće Crne Gore u sljedećim programima Unije tokom finansijske perspektive 2014-2020:

- **Erasmus+ – 19. VI 2014.**
Erasmus+ je novi program za obrazovanje, mlade i sport, koji će promovisati mogućnosti učenja za pojedince u Evropskoj uniji i izvan nje, saradnju između obrazovnih ustanova, organizacija mladih, lokalnih i regionalnih vlasti, kao i podršku u procesu reformi politika u zemljama članicama i saradnju sa zemljama koje nisu dio EU.
- **Cosme – 25. VI 2014.**
Program za konkurentnost malih i srednjih preduzeća – COSME, ima za cilj jačanje konkurentnosti i održivosti preduzeća Evropske unije, podsticanje preduzetničke kulture i rasta malih i srednjih preduzeća.

- **Horizont 2020 – 1. VII 2014.**

Horizont 2020 će doprinijeti ostvarivanju ključnih ciljeva Evropske unije vezanih za istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i sprovođenju strategije Evropa 2020, kao i podržati stvaranje Evropskog istraživačkog prostora.

- **Carine 2020 – 1. VII 2014.**

Program Carine 2020 će podržavati saradnju između tijela nadležnih za carinska pitanja u Evropskoj uniji i olakšati umrežavanje, zajedničke aktivnosti i jačanje kapaciteta institucija, a u isto vrijeme će podržati razvoj informatičke infrastrukture kako bi se omogućio razvoj elektronske carine.

- **Kreativna Evropa – 22. VII 2014.**

Kreativna Evropa je novi program EU koji pruža podršku evropskoj kinematografiji, kao i kulturnom i kreativnom sektoru.

- **Evropa za građane – 27. X 2014.**

Cilj ovog programa je da se Evropa približi i svojim građanima i da im se omogući veće učešće u procesu odlučivanja i kreiranja evropskih politika, kroz transnacionalne razmjene i aktivnosti saradnje s organizacijama iz različitih zemalja.

Očekuje se da će Međunarodni sporazumi za učešće u sljedećim programima biti potpisani početkom 2015:

- **Evropski program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI),**

Evropski program za zapošljavanje i socijalne inovacije podržaće razvoj inovativnih mjera socijalne politike i zapošljavanja, promovisanje mobilnosti radne snage, olakšavanje pristupa mikrokreditima i podsticanje socijalnog preduzetništva.

- **Fiskalis 2020**

Programom Fiskalis 2020 se želi obezbijediti razvoj pouzdanog i funkcionalnog poreskog sistema na unutrašnjem tržištu EU, jačanjem saradnje između država koje učestvuju, njihovih administracija i službenika.

2. IPA II (2014-2020)

Zakonodavni okvir

Finansijsku podršku, koju EU pruža posredstvom Instrumenta pretpristupne podrške, tokom finansijske perspektive 2014-2020. reguliše niz zakonskih dokumenata, od kojih su do sada usvojeni:

- **Regulativa (EU) br. 231/2014** Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne podrške (IPA II), kojom se reguliše podrška koju EU pruža zemljama korisnicama u usvajanju i sprovođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, socijalnih i ekonomskih reformi, sa ciljem usklađivanja sa i približavanja vrijednostima, pravilima, standardima, politikama i praksama EU;

- **Regulativa (EU) br. 236/2014** Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. o utvrđivanju zajedničkih pravila i procedura za sprovođenje instrumenata Unije za finansiranje vanjskih akcija, kojom se definišu pravila i uslovi za pružanje finansijske podrške Unije u periodu od 2014. do 2020. godine u okviru raznih instrumenata, uključujući Ipu II;
- **Implementaciona regulativa Komisije (EU) br. 447/2014** od 2. maja 2014. o posebnim pravilima za sprovođenje Regulative (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Instrumenta pretprijetne podrške (IPA II), kojom se utvrđuju detaljna pravila o načinu sprovođenja podrške, finansijskom upravljanju, nadgledanju, evaluaciji i izvještavanju.

Kako bi sredstva opredijeljena posredstvom Ipe bila dostupna državi korisnici, potrebno je da država sa Evropskom komisijom zaključi i ratifikuje **Okvirni sporazum**, koji se odnosi na cjelokupni sedmogodišnji period i definiše principe finansijske saradnje između države korisnice i Komisije.

Evropska komisija je 29. VIII 2014. usvojila model Okvirnog sporazuma, koji je isti za sve države korisnice Ipe. Model je u septembru 2014. dostavljen Crnoj Gori, nakon čega ga je Kancelarija nacionalnog koordinatora za Ipu dostavila nadležnim crnogorskim institucijama na komentare. Nakon objedinjavanja, komentari Ministarstva finansija i Ministarstva unutrašnjih poslova na dio koji se tiče opozivanja i boravka stranih državljana u Crnoj Gori, dostavljeni su Komisiji 3. XI 2014.

Evropska komisija je u pismu od 25. XI 2014. predložila način za usaglašavanje stavova Komisije i Crne Gore po pomenutim pitanjima, koji je prosljeđen nadležnim ministarstvima na miljenje.

Tekst Okvirnog sporazuma bi trebalo da bude usaglašen početkom 2015, nakon čega će biti dostavljen Vladi na usvajanje, a potom Skupštini na potvrđivanje.

Nakon zaključivanja i ratifikacije Okvirnog sporazuma Crna Gora i Evropska komisija će potpisati **sektorske sporazume**, koji se odnose na specifičnu oblast podrške ili program, odnosno **finansijske sporazume**, koji će predstavljati operacionalizaciju finansijske podrške na jednogodišnjem ili višegodišnjem nivou.

Strategijski okvir

Ključni strategijski dokument kojim se definišu konkretni oblici podrške u odabranim sektorima u narednih sedam godina jeste **Indikativni strategijski dokument Crne Gore za Ipu 2014-2020 – ISDCG (Indicative Strategy Paper for Montenegro 2014-2020)**. Iako je njegova izrada bila zasnovana na intenzivnoj saradnji i komunikaciji između Crne Gore i Evropske komisije, ISDCG je dokument u vlasništvu Evropske komisije, koja ga je usvojila 18. VIII 2014.

Prema ISDCG, Crnoj Gori će u narednom sedmogodišnjem periodu biti na raspolaganju **270,5 miliona EUR** (ili u prosjeku 38-39 miliona EUR godišnje), a podrška će biti usmjerena kroz pet oblasti politika, odnosno kroz osam sektora:

I *Reforme u procesu pripreme Crne Gore za članstvo u Uniji – 99,2 miliona EUR*

1. Demokratija i upravljanje – 46,9 miliona EUR;
2. Vladavina prava i temeljna prava – 52,3 miliona EUR;

II *Socio-ekonomski razvoj i regionalni razvoj – 90,8 miliona EUR*

3. Životna sredina i klimatska akcija – 37,5 miliona EUR;
4. Saobraćaj – 32,1 miliona EUR;
5. Konkurentnost i inovacije – 21,2 miliona EUR;

III *Zapošljavanje, socijalne politike, obrazovanje, promocija jednakosti polova i razvoj ljudskih resursa – 28,1 miliona EUR*

6. Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike – 28,1 miliona EUR;

IV *Poljoprivreda i ruralni razvoj – 52,4 miliona EUR*

7. Poljoprivreda i ruralni razvoj – 52,4 miliona EUR;

V *Regionalna i teritorijalna saradnja – 727,7 miliona EUR⁴*

8. Bilateralni prekogranični programi – 37,1 milion EUR

Trilateralni prekogranični programi – 135,9 miliona EUR

Transnacionalni programi – 554,7 miliona EUR

Kada je riječ o projektima **Višekorisičke Ipe** koji imaju regionalni značaj, odnosno odnose se na zajedničke potrebe više zemalja korisnica, nakon konsultacija sa svim zemljama korisnicama, uključujući Crnu Goru, Evropska komisija je 30. VI 2014. usvojila Višekorisički indikativni strategijski dokument (VISD), kojim se definišu prioriteti podrške za period 2014-2020.

Prema Višekorisičkom indikativnom strategijskom dokumentu (VISD), pomoć će se sprovoditi u okviru četiri ose:

- 1) Horizontalna podrška sektorskim i reformskim politikama;
- 2) Regionalne strukture i mreže;

⁴ Navedeni iznosi predstavljaju doprinos EU za sve države korisnice programa, bez nacionalnog kofinansiranja

- 3) Regionalna investicijska podrška;
- 4) Teritorijalna saradnja.

Sektorski planski dokumenti

Važan element strategijskog okvira za Ipu II čine sektorski planski dokumenti, koji nijesu postojali tokom finansijske perspektive 2007-2013, a koji će činiti osnov za višegodišnje programiranje u okviru Ipe II u sektorima prepoznatim u ISDCG.

Sektorski planski dokumenti su „živi“ dokumenti koje neće usvajati ni Evropska komisija, ni Vlada Crne Gore, već će isti biti stalno revidirani i dopunjavani, kako bi na najefikasniji način prikazali potrebe sektora i osigurali što bolju vezu između ISDCG i akcijskih dokumenata.

Prvi nacrti sektorskih planskih dokumenata za sedam sektora Ipe II (bez Regionalne i teritorijalne saradnje) dostavljeni su Evropskoj komisiji 30. V 2014. Nakon komentara na prve nacрте koje je Komisija dala u oktobru 2014, sektorske radne grupe su radile na njihovom poboljšanju. Unaprijeđene verzije sektorskih planskih dokumenata su dostavljene Komisiji 28. XI 2014.

IPA 2014

Nacionalni program za 2014.

Od januara 2014, crnogorske institucije su intenzivno radile na pripremi nacionalnog programa Ipe 2014. Nakon pet iteracija konsultacija između Evropske komisije i Crne Gore, Odbor EK za Ipu je 27. XI 2014. potvrdio predlog paketa akcijskih dokumenata za 2014.

U okviru pomenutog paketa, za finansiranje iz **programa Ipe 2014** predloženo je **17 akcijskih dokumenata** za **šest sektora**, ukupne vrijednosti **39.227.420 EUR** (od čega je **35.707.300 EUR** iz sredstava Ipe, dok nacionalno kofinansiranje iznosi **3.520.120 EUR**).

Broj predloženih akcija i distribucija iznosa po sektorima izgleda kako slijedi:

1. **Demokratija i upravljanje** (6 akcija ukupne vrijednosti 16,2 miliona EUR);
2. **Vladavina prava i temeljna prava** (2 akcije ukupne vrijednosti od 5,3 miliona EUR);
3. **Životna sredina i klimatska akcija** (2 akcije ukupne vrijednosti od 3 miliona EUR);
4. **Saobraćaj** (2 akcije ukupne vrijednosti 5,8 miliona EUR);
5. **Konkurentnost i inovacije** (3 akcije ukupne vrijednosti 5,9 miliona EUR);
6. **Poljoprivreda i ruralni razvoj** (2 akcije ukupne vrijednosti 2,8 miliona EUR).

Ovaj paket ne sadrži akcijske dokumente *Instrument podrške civilnom društvu* i *Regionalni stambeni program*, ukupne vrijednosti **3.750.000 EUR**, koji se finansiraju iz nacionalne Ipe, ali ih programira i sprovodi Evropska komisija.

Programi prekogranične i transnacionalne saradnje

U okviru finansijske perspektive 2014-2020, Crna Gora će učestvovati u devet prekograničnih i transnacionalnih programa:

- četiri bilateralna programa (Bosna i Hercegovina-Crna Gora, Crna Gora-Albanija, Crna Gora-Kosovo i Srbija-Crna Gora);
- dva trilateralna programa (Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora i Italija-Albanija-Crna Gora);
- tri transnacionalna programa (Dunavski, Mediteranski i Jadransko-jonski program).

Bilateralni prekogranični programi

Tokom 2014. predstavnici crnogorskih institucija su, u saradnji sa kolegama iz drugih zemalja i predstavnicima EK, uz podršku CBIB+ projekta radili na pripremi Operativnih programskih dokumenata za bilateralne prekogranične programe za period 2014-2020.

Radne grupe su, u okviru Operativnih programa, definisale glavne prioritetne oblasti saradnje u okviru kojih će biti realizovani prekogranični projekti, a u skladu sa odredbama Aneksa III Regulative br. 231/2014.

Konačne verzije Operativnih programskih dokumenata za programe sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom i Srbijom su usvojene od strane EK 10. XII 2014, dok je konačna verzija Operativnog programskog dokumenta za program sa Kosovom usvojena od strane EK 11. XII 2014.

Shodno usvojenim Operativnim programskim dokumentima tokom sedmogodišnjeg perioda u okviru bilateralnih prekograničnih programa, u kojima će učestvovati Crna Gora, planirana je realizacija projekata u okviru sljedećih prioriteta i na sljedećim programskim teritorijama:

Prekogranični program Crna Gora – Albanija

Programska teritorija: **Crna Gora:** Andrijevića, Bar, Berane, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje i Ulcinj,

Albanija: 2 regiona (Skadar i Lježa) i okrug Tropoja.

Prioriteti: Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa; Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima; Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice.

Prekogranični program Bosna i Hercegovina – Crna Gora

Programska teritorija: **Crna Gora:** Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Pljevlja, Plužine, Šavnik, Tivat i Žabljak;

Bosna i Hercegovina: uključuje 56 opština.

Prioriteti: Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice; Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima; Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa.

Prekogranični program Crna Gora – Kosovo

Programska teritorija: **Crna Gora:** Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje i Ulcinj,

Kosovo: Zapadni ekonomski region na Kosovu (Peć, Istok, Klina, Junik, Dečani, Đakovica).

Prioriteti: Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice; Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima; Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa.

Prekogranični program Srbija – Crna Gora

Programska teritorija: **Crna Gora:** Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak;

Srbija: Zlatiborski, Moravički i Raški okrug.

Prioriteti: Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice; Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima; Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa.

BILATERALNI PROGRAMI	
Bosna i Hercegovina-Crna Gora	
EU doprinos	Ukupan iznos
8.400.000	9.734.117,64
Crna Gora- Albanija	
EU doprinos	Ukupan iznos
11.900.000	13.790.000

Crna Gora-Kosovo	
EU doprinos	Ukupan iznos
8.400.000	9.734.117,65
Srbija-Crna Gora	
EU doprinos	Ukupan iznos
8.400.000	9.734.117,66
Ukupno	42.992.353

Finansijska sredstva za bilateralne programe 2014-2020

Trilateralni prekogranični programi

Za program sa Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, Upravljačko tijelo, odgovorno za upravljanje i implementaciju programa će biti smješteno u Hrvatskoj, dok će za program sa Italijom i Albanijom Upravljačko tijelo biti smješteno u Italiji.

Za program sa Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, Operativni programski dokument je dostavljen na razmatranje EK 19. XII 2014. Za program sa Italijom i Albanijom, konačni nacrt Operativnog programskog dokumenta još uvijek nije pripremljen.

Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora

Programska teritorija: **Crna Gora:** Bar, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Podgorica, Tivat i Ulcinj;

Hrvatska: 12 županija;

Bosna i Hercegovina: 95 opština u Bosni i Hercegovini.

Prioriteti: Unaprijediti javno zdravlje i socijalnu zaštitu; Zaštita životne sredine, prevencija od rizika i promocija održive energije i energetske efikasnosti; Doprinos razvoju turizma i očuvanje kulturnog i prirodnog nasljeđa; Jačanje konkurentnosti i razvoj poslovnog okruženja u programskoj oblasti;

Italija – Albanija – Crna Gora

Programska teritorija: **Crna Gora:** cijela teritorija Crne Gore,

Albanija: cijela teritorija Albanije (prihvatljiva teritorija je: Fier, Drač, Lježe, Skadar, Tirana i Vlora, dok je cijela preostala teritorija ujedno i pridružena teritorija);

Italija: regije Pulja i Molize.

Prioriteti: Konkurentnost malih i srednjih preduzeća i prakse saradnje; Dobro upravljanje prirodnim i kulturnim resursima za održivi turizam i privlačnost programske

teritorije; Zaštita životne sredine, upravljanje rizicima i nisko-karbonska strategija; Prekogranične održive veze.

TRILATERALNI PROGRAMI	
Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora	
EU doprinos	Ukupan iznos
57.155.316	67.241.549
Italija – Albanija – Crna Gora	
EU doprinos	Ukupan iznos
78.800.000	91.315.000
Ukupno	158.556.549

Finansijska sredstva za tilateralne programe 2014-2020

Transnacionalni programi

Crna Gora će u narednoj finansijskoj perspektivi 2014-2020 učestvovati u tri transnacionalna programa:

1. Jadransko-jonskom;
2. Dunavskom programu; i
3. Mediteranskom programu.

Jadransko-jonski i Dunavski program će podržati razvoj i implementaciju dvije makro-regionalne strategije EU za razvoj Dunavske i Jadransko-jonske regije, dok Mediteranski program predstavlja nastavak programa u kojem je Crna Gora učestvovala u periodu 2007-2013.

Tematski prioriteti u Operativnim programskim dokumentima transnacionalnih programa su definisani u skladu sa teritorijalnom analizom programske oblasti, relevantnim strategijama EU (Evropa 2020, EUSDR - Strategija EU za razvoj Dunavskog regiona, Jadransko-jonska strategija, Jugoistočna Evropa 2020), prioritetima partnerskih zemalja i iskustvom stečenim u transnacionalnim programima Jugoistočna Evropa i Mediteranski program.

Na sastancima radnih grupa programa je odlučeno da Upravljačko tijelo za Dunavski program bude smješteno u Mađarskoj, za Jadransko-jonski program u Italiji, dok će za Mediteranski program i dalje biti u Francuskoj.

Tokom finansijske perspektive 2014-2020 u transnacionalnim programima u kojima će učestvovati Crna Gora, programska teritorija i prioritetne oblasti precizirane su na sljedeći način:

Jadransko-jonski program

Zemlje učesnice programa su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Grčka, Hrvatska, Italija, Slovenija i Srbija.

Prioriteti definisani Operativnim programom su sljedeći: Inovativan i pametan region; Održivi region; Povezan region; Podrška upravljanju strategijom za Jadransko jonski program.

Dunavski program

Programska teritorija Dunavskog programa će obuhvatiti 14 država, od kojih su 9 države članice EU, 3 države kandidati i potencijalni kandidati za članstvo u EU i 2 susjedne zemlje, koje su istovremeno članice Dunavske strategije, odnosno: Austriju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Crna Goru, Hrvatsku, Mađarsku, Moldaviju, Njemačku (Baden-Vurtemberg i Bavarsku), Republiku Češku, Rumuniju, Slovačku, Sloveniju, Srbiju i Ukrajinu (jedan dio teritorije).

Prioriteti definisani Operativnim programom su: Inovativna i društveno odgovorna Dunavska regija; Životna sredina i kultura Dunavske regije; Bolje povezana Dunavska regija i Bolje upravljanje Dunavskom regijom.

Mediterranski program

U Mediteranskom programu učestvuje 13 zemalja, od kojih 10 država članica EU: Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Kipar, Malta, Portugal, Slovenija, Španija i Velika Britanija; i 3 zemlje kandidata/potencijalna kandidata: Albanija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora.

Prioriteti definisani Operativnim programom su sljedeći: Promocija inovacionih kapaciteta Mediterana s ciljem „pametnog“ i održivog rasta; Podsticanje nisko-karbonskih strategija i energetske efikasnosti u specifičnim teritorijama MED programa: gradovima, ostrvima i udaljenim oblastima; Zaštita i promovisanje prirodnih i kulturnih resursa Mediteranske oblasti; Jačanje upravljanja u oblasti Mediterana.

TRANSNACIONALNI PROGRAMI		
Jadransko-jonski program		
EU doprinos	Ukupan iznos	IPA iznos
99.156.616	117.917.379	18.457.514
Dunavski program		
EU doprinos	Ukupan iznos	IPA iznos
221.924.597	262.989.835,60	23.328.461,20
MED program		
EU doprinos	Ukupan iznos	IPA iznos
233.678.308	275.905.315	11.006.804
Ukupno	656.812.529,60	52.792.779,20

Finansijska sredstva za transnacionalne programe 2014-2020

Višekorisički program Ipe 2014

U okviru programiranja, Evropska komisija je 8. VII 2014 dostavila MVPEI nacrt akcijskih dokumenata za Višekorisički program Ipe 2014, a MVPEI je koordiniralo pribavljanje mišljenja resornih ministarstva na nacrt akcijski dokumenata i dostavilo ih EK u predviđenom roku. Prema Višekorisičkom programu Ipe 2014, za horizontalnu podršku će biti izdvojeno 68,66 miliona EUR, regionalne strukture i mreže 5,9 miliona EUR, regionalnu investicijsku podršku 76,04 miliona EUR, i regionalnu i teritorijalnu saradnju 2 miliona EUR.

Takođe, Evropska komisija je 1. X 2014. dostavila MVPEI nacrt prioriternih oblasti podrške za Višekorisički program Ipe 2015, a MVPEI je koordiniralo pribavljanje mišljenja resornih ministarstava i dostavilo ih EK 15. X 2014.

U okviru Višekorisičkog programa Ipe 2015, za horizontalnu podršku će biti izdvojeno okvirno 122,8-147,8 miliona EUR, regionalne strukture i mreže 33-37 miliona EUR, regionalnu investicijsku podršku 131,64-190,64 miliona EUR, i regionalnu i teritorijalnu saradnju 33,56 miliona EUR. Planirano je da Višekorisički program Ipe 2015 bude usvojen do juna 2015.

Instrument za civilno društvo i medije

Tokom 2014. nastavljeno je sa intenziviranjem saradnje sa civilnim društvom u Crnoj Gori. Tim povodom, 19. XI 2014. je održan sastanak s predstavnicima civilnog društva, na kom je predstavljen Indikativni strategijski dokument Crne Gore za Ipu 2014-2020, akcijska dokumenata za Ipu 2014 i Instrument za civilno društvo (ICD).

Godišnji iznos sredstava koji će biti opredijeljen za ICD za period 2014-2015 je **1,25 miliona EUR**, dok značajnu novinu u ovom instrumentu čine grantovi za medije (godišnji iznos 500.000 EUR) i tehnička podrška za Ministarstvo unutrašnjih poslova (godišnji iznos 500.000 EUR).

Sredstva opredijeljena za tehničku podršku će pružiti pomoć u pripremi za prelazak na decentralizovano upravljanje ovim instrumentom tokom 2014-2015, izgradnji novih struktura i daljem jačanju uloge Kancelarije za saradnju s nevladinim organizacijama. Na ovaj način, očekuje se da od 2016, Crna Gora pređe na decentralizovani sistem i preuzme puno upravljanje ICD.

U cilju intenziviranja dalje saradnje sa organizacijama civilnog društva i njihovog uključivanja u buduće procese programiranja Ipe, nacionalni koordinator za Ipu je Savjetu za saradnju sa NVO predložio da se predstavnici civilnog društva uključe u rad Sektorskih radnih grupa, koje se bave planiranjem i programiranjem nacionalnog programa Ipe za Crnu Goru.

Regionalni stambeni program

U skladu s obavezama koje proističu iz učešća Crne Gore u Regionalnom stambenom programu, sredstva nacionalnih alokacija Ipe II će dijelom biti korištena i za doprinos zajedničkom budžetu programa.

Zbog činjenice da se ovim programom dugoročno rješava stambeno pitanje kao temeljno pravo Roma i interno raseljenih lica za doprinos RSP biće korišten dio alokacije iz sektora *Vladavina prava i temeljna prava*, sa ukupnim iznosom od 3,15 miliona EUR za perod 2014-2016 je, od čega će **1,50 miliona EUR** biti izdvojeno iz nacionalnog programa IPA 2014.